

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نشست دوم از سلسله نشست های تخصصی برنامه هفتم توسعه:

مدیریت موثر و هوشمند واردات

علی زاهدطلبان

عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

۲۹ تیرماه ۱۴۰۱

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

سلسله نشست‌های تخصصی برنامه هفتم توسعه

نشست دوم: مدیریت موثر و هوشمند واردات

ترگس باقری زمردی

مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت ایران

دکتر حسن ولی بیگی

عضو هیات علمی
موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

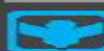
دکتر علی زاهد طلبیان

عضو هیات علمی
موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

محورهای گفتگو:

- عملکرد احکام مدیریت واردات در برنامه‌های گذشته
- چالش‌های اصلی در حوزه مدیریت واردات کشور
- احکام پیشنهادی قابل درج در برنامه هفتم

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی
www.itdb.ir

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۴/۲۹ ساعت: ۱۱:۳۰ - ۰۹:۳۰

آدرس: خیابان کارگر شمالی، روبروی پارک لاله، نبش

دان، پلاک ۱۰۲۴، طبقه هشتم، سالن جلسات

ورود به نشست برای عموم آزاد است

ابزارهای مدیریت واردات

□ اقدامات تعرفه‌ای

- تعرفه‌های ارزشی
- تعرفه‌های غیرارزشی
- تعرفه‌های ترکیبی
- تعرفه‌های فصلی
- تعرفه‌های سهمیه‌ای

□ اقدامات غیر تعرفه‌ای فنی

- مقررات فنی و استانداردها (TBT)
- ضوابط بهداشتی و بهداشت گیاهی (SPS)

□ اقدامات غیر تعرفه‌ای غیر فنی

- تدابیر دفاع تجاری (اقدامات ضد قیمت شکنی / اقدامات حفاظتی / اقدامات جبرانی)
✓ پرکاربردترین و پرشمارترین

- سایر (ممنوعیت ها / محدودیت های مقداری / فرایندهای پیچیده اداری و ...)

- ❖ تجربه جهانی و سیر تحول نظام چندجانبه در حوزه های فوق طی ادوار مذاکراتی
- ❖ عملکرد ایران

اصلاحات سیاست تجاری در برنامه های توسعه

برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	قانون احکام دائمی و برنامه ششم	مضمون اصلی	ردیف
۱۱۳-۱۱۵	۳۳	ماده ۱۰۳	ماده ۲۲ احکام دائمی	منع موانع غیر تعرفه ای غیر فنی	۱
✓	✓	بند ۵ تبصره ۳ ماده ۱۰۴	ماده ۱۲۲.د	ممنوعیت محدودیت صادرات	۲
✓	✓	تبصره بند ج تبصره ۳ ماده ۱۰۴	ماده ۲۲	اصلاح قانون مقررات صادرات و واردات و سایر قوانین تجاری	۳
✓	✓	بند د تبصره ۳ ماده ۱۰۴	مصوبه هیات وزیران	اتخاذ تدابیر دفاع تجاری	۴
✓	✓	بند و ماده ۱۰۴	بند پ ماده ۴	ایجاد همسویی قوانین با مقررات بین المللی و WTO	۵

اصلاحات سیاست تجاری در برنامه های توسعه

برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	قانون احکام دایمی و برنامه ششم	مضمون اصلی	ردیف
✓	✓	ماده ۱۰۹	ماده ۴۲ ق.ا.د	الزام به رعایت ضوابط فنی در تجارت خارجی	۶
✓	✓	بند ب ماده ۲۱۰	ماده ۱۳	تلاش برای حضور در ترتیبات تجاری منطقه ای	۷
✓	✓	مواد ۶۹ الی ۷۸	ماده ۲۲	بهبود فضای کسب و کار	۸

چشم انداز تجارت خارجی ایران در ۱۴۰۴

❖ جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۴ کشوری است با:

- جایگاه اول اقتصادی در منطقه
- از لحاظ تجاری رقابت پذیر و در زمره سه کشور اول منطقه از لحاظ شفافیت تجاری
- بخش خصوصی توانمند و پویا و بهره‌مند از بازارهای پایدار
- سبد متنوع کالاهای صادراتی
- دیپلماسی تجاری پویا در پیوند های گسترده و عمیق تجاری با کشورهای منطقه و جهان.

تصویر برخی شاخص های مهم اقتصاد کلان در برنامه ششم توسعه

ردیف	نام شاخص	سال پایه (۱۳۹۵)	سال ۱۴۰۰	متوسط رشد سالانه (درصد)
۱	تولید ناخالص داخلی (هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳)	۲۰۹۵	۳۰۷۸	۸
۲	تولید سرانه (میلیون ریال)	۲۶/۱	۳۶/۱	۶/۷
۳	بهره وری کل عوامل تولید	۱۰۰	۱۱۵	۲/۸
۴	صادرات غیر نفتی کالا و خدمات (بدون معیانات گازی و به میلیون دلار)	۴۲۱۵۰	۱۱۲۷۳۹	۲۱/۷
۵	واردات کل (میلیون دلار)	۶۹۹۶۷	۱۵۲۴۹۷	۱۶/۹
۶	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳)	۴۴۰	۱۱۶۰	۲۱/۴
۷	نرخ تورم (درصد)	۹/۷	۷/۹	۸/۸
۸	نرخ بیکاری (درصد)	۱۲/۶	۸/۶	۱۰/۲

راه کارهای اصلی برنامه برای تحقق رشد اقتصادی (ماده ۴)

- ارتقاء بهره وری
- تجهیز منابع مالی مورد نیاز سرمایه گذاری بویژه منابع مالی خارجی
- حمایت از حقوق مالکیت و تولید ثروت و عدم مداخله در تصمیم گیری فعالان اقتصادی
- اولویت بخشی به اقتصاد در سیاست خارجی با هدف جذب فناوری و توسعه بازارهای صادراتی
- تلاش برای الحاق به WTO
- افزایش مهارت نیروی کار
- جلب شرکتهای معتبر جهانی و منطقه ای در زنجیره تولید داخلی
- حمایت حقوقی، مالی و نهادی برای توسعه دانش و فناوری و تجاری سازی آن
- توسعه بازار سرمایه و ارتقای شفافیت آن
- اجازه حضور و مشارکت موسسات مالی و اعتباری خارجی در ایران
- اصلاح سیاستهای ارزی و تجاری و تعرفه ای تا پایان سال دوم برنامه با رویکرد ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری تولیدات داخلی برای صادرات

اصلی ترین مقولات مرتبط با سیاست تجاری در برنامه ششم

□ بخش ۴ محیط کسب و کار، خصوصی سازی و مناطق آزاد

○ ماده ۲۵- بهبود محیط کسب و کار از طریق اصلاح قوانین و مقررات و رویه ها

✓ ارتقاء شاخص رقابت پذیری بین المللی و حقوق مالکیت به رتبه سوم در کشورهای منطقه چشم انداز در سال چهارم برنامه

✓ بهبود ۱۰ رتبه ای سالانه در شاخص کسب و کار و دستیابی به رتبه کمتر از ۷۰ در پایان برنامه

○ ماده ۲۶- تنقیح قوانین و مقررات مرتبط با کسب و کار با رویکرد تسهیل کسب و کار

عملکرد تجاری برنامه ششم

سال	ارزش واردات (میلیارد دلار)	ارزش صادرات غیر نفتی (میلیارد دلار)
۱۳۹۵	۴۳,۷	۴۴,۴
۱۳۹۶	۵۴,۵	۴۷
۱۳۹۷	۴۳,۲	۴۴,۶
۱۳۹۸	۴۴,۱	۴۱,۴
۱۳۹۹	۳۸,۹	۳۴,۸
۱۴۰۰	۵۳	۴۸,۶

عملکرد سیاست تجاری برنامه ششم

- شوک های تجاری و ارزی بر اثر تحریم و کرونا
 - موقوف الاجرا شدن منع موانع غیر تعرفه ای غیر فنی
 - ❖ با مصوبه سران قوا
 - برقراری ممنوعیت ها و محدودیت ها و عوارض صادراتی
 - اولویت بندی واردات
 - نوسانات تعرفه ای
 - مسدود ماندن فرایند الحاق به WTO
 - عدم اجرای تعهدات در موافقت نامه های تجاری
 - انفعال سیاست های تجاری تحت سلطه سیاست ارزی
 - ❖ ناکام ترین برنامه توسعه از نظر عملکرد

مسائل اساسی نظام مدیریت واردات در ایران

- بی ثباتی نظام مند در محیط تجاری کشور
 - ❖ ماده ۴ و ۵ ق.م.ص.و
 - ✓ تغییرات سالانه و مستمر تعرفه‌ها
 - ✓ تغییرات شرایط ورود کالاها
- نظام تعرفه‌ای متصلب، غیر هدفمند و با اثربخشی ناقص
- عدم شفافیت و پیش بینی ناپذیری فضای کسب و کار
- تودرتویی های نهادی و تداخل وظایف و مسئولیت ها
- ضعف سازماندهی و ساختار تشکیلاتی
- بی اعتنایی به تحولات شگرف در حوزه سیاست تجاری دنیا
- ناهمگونی قوانین و مقررات داخلی با ضوابط و گفتمان تجاری جهان
- کاستی ها و نقائص مربوط به فقدان مولفه‌های یک سیاست تجاری مدرن
- شیوع گسترده استفاده از ابزارهای غیرتعرفه‌ای
- عدم توجه به موضوع قاچاق در تنظیم سیاست های تجاری

چالش های اصلی نظام تعرفه ای ایران

- بی ثباتی نظام تعرفه ای و تغییرات پی در پی نرخهای تعرفه
- طولانی و بلندمدت بودن حمایتها و فقدان عنصر زمان
- بالا بودن علی العموم نرخهای تعرفه از شاخص های جهانی آن
- تفوق حمایت های واقعی بخش صنعت بر بخش کشاورزی بعنوان یک خلاف قاعده جهانی
- ساختار متصلب حمایتها و فقدان تعرفه های صفر در رژیم تعرفه ای ایران
- عدم توجه کافی به ملاحظات آمایش سرزمین و الزامات زیست محیطی در تنظیم تعرفه ها

چالش های اصلی نظام تعرفه ای ایران

- ساختار بندی ناهمگون با نظام های طبقه بندی رایج تعرفه ای
- سردرگمی در تعیین حوزه های اولویت دار و روزمره گی در تعیین نرخهای تعرفه
- اثرات لابی گری و گروه های فشار در تعیین تعرفه ها در غیاب برنامه های استراتژیک و راهبردی
- عدم استفاده از ابزارهای نوین دفاع تجاری
- به حاشیه رانده شدن سیاستهای تعرفه ای و تسلط ابزارهای غیر تعرفه ای

چالش های اصلی نظام تعرفه ای ایران

- رویکرد سنتی به ابزارهای حمایت و عدم توجه کافی به رویکردهای نوین حمایتی
- ناکارآمدی و عدم بلوغ سیاستهای مالیاتی بعنوان ابزارهای جانشین تعرفه در بسیاری از حوزه ها
- بالا بودن تعرفه ها در بخش های رقابت پذیر تولید داخلی
- عدم نگاه منطقی به موضوع قاچاق و مسیرهای غیر رسمی در تنظیم تعرفه ها

چالش‌های سیاستهای غیر تعرفه‌ای

- عدم شفافیت کافی معیارها و ضوابط تجاری
- بی ثباتی سیاستها و پیش بینی ناپذیری تغییرات سیاستی
- عدم وجود رویه های پیش آگهی و اطلاع رسانی به موقع
- وجود محدودیت های تجاری و ممنوعیت های ناسازگار با ضوابط بین المللی
- تعدد رویه های مجوزدهی و پیچیده و تو در تو
- عدم وجود مراکز پاسخگویی و نقاط تماس تجاری
- عدم اتخاذ سیاستهای ارزی مناسب با اهداف کلان سیاست تجاری

چالش های سیاستهای غیر تعرفه ای

- دوگانگی نرخ ارز و شکاف میان نرخ ارز رسمی و آزاد
- تاثیر بی ثبات کننده درآمدهای نفتی بر سیاستهای تجاری
- کمبود ظرفیت های فنی و نهادی برای توسعه نظام فنی
- نقض رفتار ملی در مورد برخی استانداردها و ضوابط فنی

چالش های سیاستهای غیر تعرفه ای

- عدم استفاده مناسب از ظرفیت های مالیاتی در تجارت خارجی
- عدم بکارگیری نظام تدابیر دفاع تجاری موثر
- ضعف زیر ساخت های تجاری و لجستیک
- عدم حضور مناسب در ترتیبات تجاری منطقه ای

اصلاحات پیشنهادی و توصیه های سیاستی

- تقویت نهادهای سیاست گذاری تجاری با رویکرد یکپارچگی سیاست های صنعتی، تجاری، فناورانه و کلان اقتصادی
- کارآمد سازی نظام تعرفه ای از طریق تنوع بخشی به ابزارها و اعمال حمایت های تجاری از بخش های خاص
- تثبیت تعرفه ها و استفاده از نظام مالیاتی بجای وضع موانع غیر تعرفه ای و تعرفه های بالا
- ایجاد بسترهای قانونی و نهادی لازم برای استفاده از ابزارهای تدابیر دفاع تجاری
- بهره گیری هدفمند از ترتیبات تجاری ترجیحی، آزاد و منطقه ای
- هماهنگ سازی استانداردهای فنی با استانداردهای بین المللی
- تسهیل تجاری به منظور ارتقاء بهره وری
- اصلاح قوانین و مقررات (به ویژه ق.م.ص.و)

والسلام

با تشکر از توجه حضار محترم